

זה הדד רק

زوهدريك ZO HADEREKH

גיליון 42, 7 בנובמבר 2018

למען החיים

בלחץ ההסתדרות הושגה רפורמה שתכליתה להגן על חייהם ובריאותם של רבבות פועלי בניין

יו"ר ההסתדרות סיפר בהתכנסות נציגי הוועדים בבניין הוועד הפועל של ההסתדרות בתל אביב: "ישבתי אתמול בלילה עם נציגי הממשלה ודנו בנושא הפקחים – סיפור של

20 מיליון שקל. זה אומר 'אתה תביא', זה אומר 'אתה תביא'. מדינת ישראל הגדולה לא יכולה לגייס 20 מיליון שקל לבטיחות? תחשבו כמה מיליארדים ייחסכו בכיטוח הלאומי."

"על כל אחד מאיתנו לדעת שהוא יוצא להצלת חיי אדם. אני קורא לשרים בממשלה, שאני יודע שהנושא החברתי בלבם, לפעול. במחיר קטן, אפשר להציל חיי אדם רבים. אנחנו, ההסתדרות, לא נתפשר בנושא זה", הדגיש.

יו"ר הוועד הארצי של ארגון המנופאים, דן ורשבסקי, אמר באותו כינוס: "הגיע הזמן ששימו לב שאנחנו קיימים ושישמרו על הזכויות שלנו. אנחנו רק אמצעי כדי שהקבלנים ירוויחו כסף, אבל גרועה יותר היא המדינה שאינה רוצה לאכוף את החוק. התמיכה מהקהל פה בכנס נותנת לנו כוח". המנופאית קטי קרקולוב, שפוטרה לאחר שסירבה לעלות על מנוף בעת סערה בינואר 2016, הוסיפה: "נמאס לי שמתייחסים אלינו כאל פועלים שקופים. אני פונה לכל העובדים באשר הם ומבקשת לא לקחת את החיים שלכם כמובן מאליו. תלחמו למען הזכויות שלכם, תגנו על החיים שלכם. אנחנו מאורגנים, אנחנו לא שקופים ואנחנו לא לבד". מק"י וחד"ש, על נציגייהן בהסתדרות, בירכו על התגייסות ניסנקורן וועדי העובדים למען מטרה זו ועל ההסכמות החשובות בין ההסתדרות לבין משרדי הממשלה.

ההסתדרות הכריזה על שביתה כללית, שנמנעה לאחר שהממשלה נענתה לדרישות בנוגע לשמירת חייהם ובריאותם של רבבות פועלי הבניין בישראל. "נתחיל

בשביתה קשה", אמר בשבוע שעבר (1.11) יו"ר ההסתדרות אבי ניסנקורן בכינוס בו הכריז על השביתה שתוכננה.

"על חיי אדם לא נתפשר. זו שביתה להצלת נפשות, ונשבות עד שיפתרו את הבעיה הזאת", אמר ניסנקורן בכינוס ועדי העובדים, והוסיף שהשביתה איננה מוגבלת בזמן.

מאז תחילת השנה קיפחו את חייהם 37 עובדים באתרי בנייה ברחבי הארץ. עוד שני עובדי אורח נהרגו ליד אתרי בנייה בשל מחדלי בטיחות.

ההסתדרות הציגה רשימת דרישות לממשלה לשם הגברת הבטיחות בענף. אחד הצעדים העיקריים שעתידיים להיות מיושמים הוא הפיכת תקן הפיגומים הקיים רשמי ומחייב. בעבר התנגדו הקבלנים לכך, וטענו שהמהלך ייקר את עלויות הבנייה.

דרישה נוספת של ההסתדרות עוסקת בתחום המנופאים, ולפיה תקודם הצעת חוק להעסקת מנופאים בידי חברות ייעודיות. בנוסף מתייחסת ההסתדרות להכשרות הפועלים, כאשר חובת הכשרה וריענון תהא תנאי לחידוש רישיון תקופתי. עשיית סדר בתחום הרישיונות המזויפים היא דרישה נוספת של ניסנקורן ממשרדי הממשלה, זאת באמצעות הדפסת רישיונות קשים לזיוף והוספת תמונה למאגרי בעלי הרישיון, שיקשו עד מאוד על השימוש ברישיונות מזויפים.

לא, הוא לא מתכוון לארה"ב

"בשנים האחרונות אנו עדים לתופעה פסולה, מצד ממשלות זרות המתערבות בעניינה הפנימיים של מדינת ישראל בדרך שאינה דמוקרטית מיסודה".

(יו"ר "אם תרצו" מתן פלג, ערוץ 7, 28.10)

הפליטים נוהרים לקלפי

"יש 1400 דרפורים עם ויזה שיש להם זכות בחירה ועוד 6000 מסתננים הורים לילדים שנולדו פה שיש להם מעמד ואם כולם יצביעו יש להם לפחות מנדט. הם כנראה יצביעו לרשימה של אסף הראל שזו הרשימה שהם מחוברים אליה".

(שפי פז, ערוץ 7, 30.10)

דברים בשם אומרם**איך אמרה רגב? לא הייתה הסתה לרצח רבין**

"אני חושבת שלא הייתה הסתה מימין נגד רבין. אני חושבת שאנחנו רואים היום את ההסתה של השמאל נגדנו".

(שרת התרבות מירי רגב, גל"צ, 22.10)

איך אמר רבין? מבכי לא עושים פוליטיקה

"יו"ר מפלגת מרצ, ח"כ תמר זנדברג, האשימה את מפלגת העבודה ותנועת דרכנו, המארגנים את העצרת במוצאי שבת הקרובה לזכרו של ראש הממשלה יצחק רבין ז"ל, שהם אינם מאפשרים למפלגת מרצ להשתתף. זנדברג סיפרה על דיל שהוצע לה לפיו מרצ תוזמן לעצרת במידה ואיילת שקד או דמות בולטת אחרת מהימין תשתתף. לדבריה 'הדרת מרצ מעצרת רבין היא קו אדום וניצחון להסתה'".

(גלובס, 22.10)

הוא חנין, אבל לא חנון

"השימוע הציבורי הראשון שקיימה ועדת החקירה הפרלמנטרית לתופעת הבנקאות המקורבים היה ללא ספק אירוע יוצא דופן בדברי הימים של הכנסת. בדיון ניסו חברי הכנסת להפנות למנכ"ל בנק הפועלים שאלות מדויקות המגובות במסמכים, אבל אריק פינטו לא התקשה להדוף אותם בחסות הסודיות הבנקאית — עד שהגיע חנין. מצויד בדו"ח ביקורת הקובע שבנק הפועלים העמיד אשראי לטיקון בעת שידע שאין ביכולתו להחזירו. חנין הצליח להוציא את פינטו משלוותו. כשחנין הציג על קיר הוועדה את מבנה האחזקות של אפריקה ישראל, הכולל יותר מ-600 חברות, פינטו צעק שהוא 'לא יענה' על השאלה — עוד לפני שזאת בכלל נשאלה".

(דה מרקר, 22.10)

אסף הראל: יש המדברים ויש העושים

"אני עוד הייתי מצביע לתמר גוז'נסקי. תמיד אהבתי את חד"ש יותר מאת מרצ. היה משהו אותנטי יותר בשותפות יהודית-ערבית מאשר בחבורה של יהודים שרק מדברים".

(אסף הראל, ראש רשימת 'אנחנו העיר' בת"א-יפו" טיים אאוט, 24.10)

העולם על פי טראמפ: הקרבנות האשמים בטבח

"אם היה להם מאבטח חמוש, אולי לא היו הרוגים בכלל, חוץ ממנו, בעצם, אמר הנשיא דונלד טראמפ במסיבת עיתונאים מאולתרת בעקבות הטבח בבית הכנסת בפייסטבורג, 'זה עצוב לחשוב על זה ככה, אבל זה נכון'".

(ניו יורק טיימס, 28.10)

עוד סמולני נולד?

"הזמר יהורם גאון, המזוהה עם הימין והגן לא פעם על מדיניותו של ראש הממשלה בנימין נתניהו, פרסם בעמוד הפייסבוק שלו פוסט שכולו בקורת על ממשלת נתניהו וקרא להחליף את ההנהגה. את דבריו הקדיש גאון לזכרו של ראש הממשלה, יצחק רבין, ז"ל".

(אתר "סרוגים", 29.10)

מכתבים למערכת**על "ציר הרשע" והשלכותיו**

כקורא ותיק של "זו הדרך", ברצוני להסב את תשומת לבך של המערכת שאין בשבועון התייחסות ביקורתית מספקת למושג "ציר הרשע". כוונתי לתכנית שזרק לאוויר לפני כ-15 שנה נשיא ארה"ב דאז, ג'ורג' בוש הבן, ושמה לה למטרה להילחם בשורה של מדינות בהן פעלו משטרים שהיו עוינים עד מאוד לארה"ב ולאינטרסים שלה.

כפועל יוצא ממדיניות זו, מאז ועד היום, נהרסו שלוש מה: לוב, עיראק וסוריה. הבאות בתור הן איראן וצפון קוריאה. בשנים האחרונות נוספה גם רוסיה לרשימה. מדוע הכרזת "ציר הרשע" צריכה לעניין אותנו? מפני שישראל היא שותפה מלאה לאסטרטגיה זו, המייצרת בריתות צבאיות עמוקות, לרבות סחר בנשק בכמויות אדירות ואימונים משותפים של צה"ל עם צבאות ברית נאט"ו הוותיקה ובראשה ארה"ב.

פוליטיקאים מהימין, אך גם ממפלגות יש עתיד והמחנה הציוני, עושים שימוש תדיר במושג "ציר הרשע". עיתונאים בישראל, בייחוד בכלי התקשורת הממסדיים, אימצו אל לבם מושג זה, וכך הם תורמים ליצירת עולם דימויים הכולל את המושגים "עם סגולה" ודומיו בקרב הציבור הישראלי.

לדירם, המלחמה ב"ציר הרשע" פירושה לשרת את האינטרסים של האימפריאליזם (וארה"ב בראשו) ולנקוט מדיניות המצדדת בקפיטליזם הניאו-ליברלי כדי לתקוף את המחזיקים בעמדות סוציאליסטיות.

הדברים נאמרו בפירוש באחד הנאומים האחרונים של נשיא ארה"ב, דונלד טראמפ, בבואו "להסביר" מדוע ארה"ב התערבה במשך עשרות שנים באפריקה הלטינית, באפריקה, באסיה, במזרח התיכון ואף באירופה. לא דמוקרטיה, זכויות אדם או השכנת שלום הן הסיבות להתערבות הצבאית והאימונים הבלתי-פוסקים כלפי מדינות אחרות, אלא האימפריאליזם (שרבים בישראל לא מבינים את מהותו) וחשוב לא פחות — אנטי-סוציאליזם.

אי-ההבנה הקיימת לגבי תפקידה האימפריאליסטי של ארה"ב בעולם, ולגבי תפקידה של ישראל ב"מערכה נגד ציר הרשע" כמשרתת אינטרסים אימפריאליסטיים זרים, מובילה למדיניות אזורית השואפת לשיתוף פעולה רחב עם גורמים ריאקציוניים. חיבור זה עלול להסתיים רע. העמקת תלות זו (שאיננה חדשה) מציינת בצבעים קודרים את העתיד שלנו.

י. מור, חיפה

אפשר לשלוח מכתבים למערכת באמצעות הדוא"ל

zohaderekh@gmail.com

או לתיבת דואר 26205 ת"א-יפו 6126102

המאבק נגד חוק הלאום הגזעני לא ירד מסדר היום

ריאיון עם מזכ"ל מק"י, עאדל עאמה, לכבוד תום מערכת הבחירות המקומיות

רבים לזכות בראשות המועצות דיר אל-אסד וככול בסיכוב השני ב-13 בנובמבר.

האם זו נסיגה או התקדמות? כמוכן שזו התקדמות. לצערי ישנם חוקרים באקדמיה המנסים לגמד את הצלחת חד"ש בבחירות כדי לקדם אג'נדות אישיות או פוליטיות שאין להן שום קשר למציאות בשטח.

לעומת ההישגים של חד"ש, בל"ד איבדה את נציגיה במועצות הערים חיפה, נצרת וטירה. רק ביפו נציגה נבחר למועצת העיר. כעת ח"כ טיבי מתגאה ב"הישג בנצרת", אבל לתוצאות הבחירות בעיר זו אין דבר עם פועלו של טיבי או תומכיו.

יחד עם זאת, בנצרת, יפיע

ואיכסאל, חד"ש ספגה מפלה זה נכון. אין בכוונתי להתעלם מכך. בנצרת נבחר שוב המועמד המקורב לשלטון הימין, וביפיע הפסדנו לאחר עשרות שנים בהן חד"ש ומק"י שלטו במועצה. הפסד צורב נרשם גם באיכסאל. במידה לא מבוטלת אנחנו האחראים למפלה באזור נצרת. יש לרדת לעומק הבעיות שהתגלו במהלך מערכת הבחירות ואף קודם לכן, כדי שבבחירות הבאות נצליח להתגבר עליהן. אני מבטיח שנלמד את הנושא לעומק ושנגיע למסקנות המתבקשות.

בתום מערכת הבחירות פרצו עימותים אלימים ביישובים ערביים רבים: בסכנין, במג'ד אל-כרום, בטורעאן, בערערה, בנחף, בכפר כנא, בטובא-זנגרייה ועוד. מה דעתך על תהליך הרסני זה?

הניצוץ לפרץ האלימות הנוכחי הוא, אולי, תוצאות הבחירות. אבל גילויי האלימות, תוך הוכחת אולת ידה של המשטרה, קיימים ומתגברים זה זמן רב. לאלומות סיבות חברתיות וכלכליות, ובעת הבחירות המקומיות היא מקבלת ממד נוסף: השליטה על משאביה של הרשות המקומית, שאפשר לתרגמה למקומות עבודה ולהשפעה.

אין לשכוח שהרשויות המקומיות הפכו המעסיקות הגדולות ברשויות המקומיות, בהן אין כמעט אזורי תעסוקה ויש מעט מאוד הזדמנויות תעסוקתיות, גם לבוגרי האקדמיה. יש להוסיף לכך את הקלות הבלתי-נסבלת להשיג כלי נשק מכל הסוגים, ואת התסכול הרב השורר בקרב תושבים רבים.

האם המאבק נגד חוק הלאום נשכח בצל הבחירות?

לא, ואף רחוק מכך. חד"ש במערכת הבחירות הזו ניסתה שוב ושוב לקשור בין המאבק בחוק הלאום הגזעני לבין מציאות האפליה הקיימת בכל מקום ומקום. חשוב לומר: בהצלחה חלקית בלבד.

בתום מערכת הבחירות המקומיות נשוב ונתגייס מחדש למערכה נגד חוק הלאום, שעוד רחוקה מסיום. השנה הקרובה היא שנת בחירות כלליות, והמאבק יימשך.

"המאבק בחוק הלאום הגזעני לא ירד כלל מסדר היום של חד"ש ושל המפלגה הקומוניסטית. בתום הבחירות לרשויות המקומיות נשוב ונפעל במישורים הציבוריים, המשפטיים והבינלאומיים כדי להביא לביטול החוק במהרה בימינו" – כך אמר השבוע מזכ"ל המפלגה הקומוניסטית הישראלית, עאדל עאמה, בשיחה עם "זו הדרך".

השיחה עם עאמה נערכה בתום ספירת קולות הבחירות המוניציפליות, בהן נרשם "תהליך התאוששות ושיקום של חד"ש במישור המקומי", לפי הגדרתו.

מהי המסקנה הפוליטית המרכזית מהבחירות הללו?

המסקנה המרכזית היא כישלוננו של ראש הממשלה בנימין נתניהו לקדם את המועמדים שלו או אלה שזכו בתמיכתו. זה כישלון אישי, אבל בייחוד כישלון פוליטי להשליט סדר יום ימני קיצוני – כך למשל קרה בירושלים. מפלתו של השר המתקרא "לענייני ירושלים", זאב אלקין מהליכוד, מהדהדת במיוחד. אינני סבור שהמועמדים המתחרים כעת על ראשות העירייה מציגים חלופה למשנתו

של אלקין, אבל הפסדו של מועמד הליכוד היא, אני מקווה, סימן לבאות. בעיריית ת"א-יפו, בה עד לפני עשורים מעטים שלט דרך קבע נציג הליכוד, ספגה מפלגת השלטון הפסד חסר תקדים: חבר אחד בודד למועצת העיר בה מכהנים 31 חברים! זאת, בניגוד לרשימה "אנחנו העיר", שהייתה לסיעה השלישית בגודלה עם ארבעה חברי מועצה.

לדעתי, יש ללמוד את הניסיון של "אנחנו העיר" ולהעתיקו לכל יתר הערים הגדולות וביישובים בהם מתגוררים יהודים וערבים. המסר הפוליטי של אסף הראל, מועמדה לראשות העיר, ושל יתר מועמדי הרשימה היה אנטי-גזעני ודמוקרטי במובהק, ללא "אבל" וללא הסתרת עמדות עקרוניות. עמדות אלה – נכונות במישור המקומי ואף במישור הארצי.

ד"ר נוהד עלי אמר ל"הארץ" (4.11) כי תוצאות הבחירות ברשויות הערביות שיקפה את ירידת כוחן של המפלגות. האם הוא צודק?

אמירה זו נכונה באופן חלקי. למשל, לגבי המפלגות כגון תע"ל או בל"ד. היא בהחלט אינה נכונה לגבי חד"ש. החזית רצה בכמעט 40 רשויות מקומיות בחברה הערבית וזכתה בנציגים רבים במועצות, ואף ברהט שבנגב, בה לראשונה נבחר לתפקיד נציג חד"ש.

בניגוד למכה שספגה החזית בבחירות של 2013, היא שבה להנהיג את היישובים שב"משולש יום האדמה" (סכנין, דיר חנא ועראבה). כמו כן, לאחר 20 שנה, שבה החזית להנהיג את כפר יאסיף. אין לשכוח את הניצחונות בעילבון ובבוועיינה-נוג'ידאת. נוסף לכך, לראשונה נבחר מועמד חד"ש לעמוד בראש המועצה בג'לג'וליה. אני גם סבור שיש לנו סיכויים

הראל, רשימה של שמאל חברתי, יהודי-ערבי, היא כוח מוביל במרבית הקלפיות בדרום העיר.

חנין הוסיף: "שולה קשת תייצג את דרום תל אביב. היא זו שמובילה את מאבקי התושבים שם למען החיים עצמם, נגד התחנה המרכזית המסרטנת, למען השוויון ונגד הגירוש – גם של מבקשי המקלט וגם של תושבי השכונות. תושבי יפו ותל אביב נתנו תשובה מוחצת לגזענות ולחוק הלאום: הם זה אנחנו, אנחנו זה הם. יחד, יהודים וערבים, יפו ותל אביב, מזרחיות ואשכנזיות, תושבות השכונות והמרכז – אלפים רבים מאוד הצביעו לרשימה יהודית-ערבית שהפכה סיעה מרכזית במועצת העיר החדשה".

ח"כ חנין: "הימין הובס בת"א-יפו"

ח"כ עודה: שרת

התרבות נגד התרבות

הכנסת אישרה השבוע (5.11) את התיקון לחוק התרבות והאמנות, המכונה "חוק הנאמנות בתרבות", בקריאה ראשונה. 55 חברי כנסת הצביעו בעד החוק שיסמך את שרת התרבות לשלול או להפחית תקציבי תמיכה ממשלתיים ממוסדות תרבות. 44 התנגדו. יו"ר הרשימה המשותפת, ח"כ איימן עודה (חד"ש), אמר בדיון: "לא פלא שבממשלה שהולכת נגד הדמוקרטיה, שרת התרבות הולכת נגד התרבות".

"רגב רוצה שהאמנות תהא משרד הדוברות של ממשלת הימין הקיצוני. קו אחד מחבר בין החוק הזה לבין חוק הלאום. השוללים את מעמדה של השפה הערבית, גם אינם רוצים לראותה על הבמות. המעמידים את היהדות כעליונה – מבקשים גם לדכא את היצירה הערבית", הוסיף.

כמו כן, באותו יום חתמו יותר מ-60 אנשי קולנוע מובילים שיגרו מכתב לראש הממשלה בנימין נתניהו ולשר האוצר משה כחלון, ובו הבהירו כי הצעת החוק היא "איום כבד על חופש הביטוי ואיום כבד על הקולנוע הישראלי". מנסחי המכתב קראו לממשלה לחשוב מחדש על החוק, אותו הגדירו "פגיעה בחופש הביטוי וזכויות יסוד שהם תנאי הכרחי ליצירה פורייה, מרתקת ומאתגרת, וגם תנאי הכרחי לקיומה של הדמוקרטיה". בין החותמים: ג'אד נאמן ורם לוי, קרן מור ומנשה נוי, ארי פולמן, יוסף סידר, שמוליק מעוז, קרן ידעיה, שבי גביוון, שמי זרחין, עמוס גיתאי, ערן ריקליס ואחרים.

כמו כן, עשרות משפטנים בכירים קראו לנתניהו לעצור את החוק ולמנוע את פגיעתו האנושה ביסודות הדמוקרטיה בישראל. בין החתומים: סבינה רוטלוי, יהושע שופמן, דן יקיר, מרדכי קרמניצר, אייל גרוס ומני מאוטנר.

סקר: 14 מנדטים למשותפת

לפי הסקר של חדשות ערוץ 10, שערך פרופ' קמיל פוקס בשבוע שעבר (28.10), זוכה הרשימה המשותפת ב-14 מנדטים. זאת, בהשוואה לגודלה הנוכחי, 13 המנדטים. לפי אותו סקר, תוצאה זו תקנה לרשימה המשותפת מעמד של הסיעה השלישית בגודלה במשכן.

עוד חוזה הסקר 30 מנדטים לליכוד, 19 מנדטים לרשימת יש עתיד, 12 למחנה הצינוני (לעומת 24 בבחירות האחרונות), 10 לבית היהודי, 8 למרצ, 7 לכולנו, 6 ליהדות התורה, 5 לישראל ביתנו, 4 לש"ס ו-5 למפלגה חדשה שעתידיה להקים ח"כ אורלי לוי-אבקסיס.

משקלול תוצאות הבחירות המקומיות בתל אביב-יפו, עולה כי סיעות הימין והסיעות התומכות בגירוש הפליטים ומבקשי המקלט נחלשו. סיעת הליכוד ירדה לשפל היסטורי והשיגה רק מנדט בודד (לעומת שלושה בבחירות הקודמות); סיעת דרום העיר, בראשות סוזי כהן צמח, לא עברה את אחוז החסימה (לאחר שהייתה מיוצגת במועצת העיר היוצאת); כרמלה עוזרי, חברת המועצה היוצאת שעמדה בראש סיעת "צדק חברתי" והתמודדה הפעם עם רשימת הליכוד, לא תכהן אף היא במועצת העיר.

מנגד, רשימת "אנחנו העיר" בראשות אסף הראל זכתה בארבעה מנדטים. נוסף להראל, נכנסו למועצת העיר גם עו"ד אמיר בדראן, מוריה שלומות ושולה קשת. קשת, יו"ר ועד שכונת נווה שאנן, מנכ"לית תנועת 'אחותי' – למען נשים בישראל' וממובילות המאבק "דרום ת"א נגד הגירוש", שעתה מייצגת את השכונות הדרומיות.

ח"כ דב חנין (חד"ש), הרשימה המשותפת, תושב העיר ובעבר מועמד לראשות עיריית ת"א-יפו, התייחס בנאום בכנסת לתוצאות הבחירות כשואמר לראש הממשלה נתניהו: "אדוני ראש הממשלה, אתה באופן אישי הגעת לתל אביב כדי לתמוך בקמפיין הגזעני של הליכוד, שקרא 'אנחנו או הם'. תושבי תל אביב-יפו נתנו לרשימה שלכם תשובה מוחצת: הליכוד קיבל מנדט אחד בלבד. זו נקודת השפל הנמוכה ביותר של הליכוד בתולדות העיר הזאת. אגב, אתם לא לבד: כל המסיתים והגזענים הובסו בת"א-יפו, וקודם כל בדרום תל אביב. התוצאות חד משמעיות: אנחנו העיר בראשות אסף

קבלו את

זו הדרך

מדי שבוע

בדואר אלקטרוני

או בדואר רגיל

המעוניינים לקבל בדואר אלקטרוני, ללא תשלום, מתבקשים לשלוח כתובת דוא"ל אל: zohaderekh@gmail.com

המעוניינים לקבל בדואר רגיל, מתבקשים לכסות את הוצאות המשלוח באמצעות תרומה של 150 שקל בשיק לפקודת המפלגה הקומוניסטית הישראלית, ת"ד 26205 תל-אביב 6126102

מדוע יש להקים איגוד של עובדי ההוראה בהשכלה הגבוהה

מאת אפרים דוידי

הפגנת מרצי המכללות מול משרד האוצר ביום חמישי (1.11) דורשים הסכם קיבוצי ארצי חדש (צילום: ארגון הסגל במכללת ספיר)

בתחילת השבוע נכנסה השביתה של הסגל הבכיר במכללות ציבוריות לשבוע השלישי. המרצים דורשים דבר פשוט: להשוות את תנאי העבודה והשכר שלהם לאלה של מקביליהם באוניברסיטאות. אך ועד ראשי המכללות (ור"מ) ומשרד האוצר אינם מוכנים אפילו לשבת למשא ומתן.

הרציונל של המעסיקים ברור – "לא הקמנו את המכללות כדי שהמרצים ישתכרו כמו עמיתיהם באוניברסיטאות הוותיקות". הרי ידוע לכל כי המכללות הוקמו במקומות בהם נדרשו אוניברסיטאות חדשות (למשל אוניברסיטה ערבית בנצרת) במטרה להזיל את עלויות העבודה וההקמה ולהכשיר כוח אדם אקדמי צעיר לטובת פיתוח הקפיטליזם הישראלי. את רעיון המכללות קידם שר החינוך פרופ' אמנון רובינשטיין ממרצ בעת ממשלת רבין, ב-1996, ובעקבותיו הוקמו מכללות ציבוריות ופרטיות. כך החל תהליך ההפרטה של ההשכלה הגבוהה בישראל.

בדומה ליוזמות נוספות של שרי מרצ בממשלות השונות (פעם היו כאלה), אלה היו בגדר צעד אחד קדימה ושניים אחורה. הרעיון של רובינשטיין הגדיל את הנגישות להשכלה הגבוהה, ומאז יותר מ-90 אלף סטודנטים, רובם בפריפריה, זכו בתואר אקדמי. אך רובינשטיין לא הקים אוניברסיטאות חדשות הנחוצות עד מאוד בפריפריה, וקידם את ההפרטה החלקית של ההשכלה הגבוהה. הדוגמא העדכנית ביותר – המרכז הבינתחומי בהרצליה שבבעלות משפחת רייכמן, ששר החינוך דהיום נפתלי בנט פועל להפוך לאוניברסיטה פרטית. השר ממרצ אף לא התנה את הקמת מסגרות ההשכלה החדשות בהעסקה עובדיהן (מרצים ועובדי מנהלה) באמצעות הסכמים קיבוציים. רובינשטיין (המלמד זה שנים רבות בבינתחומי בהרצליה) היה הראשון, כדברי בנט, "לשבור את המונופול של האוניברסיטאות".

כמצוות האוצר, אז והיום, מועסקים מרצים במוסדות להשכלה גבוהה לפי קריטריון מפוקפק של בידול ל"סגל בכיר" ול"סגל זוטור" (החתום מעלה, למשל, הוא חבר סגל בכיר באוניברסיטת בן גוריון וחבר סגל זוטור באוניברסיטת ת"א), וכן למועסקים בערים הגדולות (האוניברסיטאות) לבין המועסקים בפריפריה הגיאוגרפיות והחברתיות (המכללות). לפי אותו רציונל מעוות (הקיים בייחוד באמריקה הצפונית), האוניברסיטאות הן "מוסדות מחקר" והמכללות – "מוסדות הוראה". אגב, בניגוד למקובל ברוב מדינות העולם, עולה הלימוד בהשכלה הגבוהה הממלכתית ממון רב ואיננו מוקנה כזכות בסיסית. כך הסטודנטים משלמים פעמיים עבור לימודיהם: באמצעות המסים ובאמצעות שכר הלימוד.

באוצר סבורים כי מרצי המכללות אמורים "רק ללמד" ומרצי האוניברסיטאות אמורים "ללמד וגם לחקור", וזאת תמורת שכר גבוה יותר. הבעיה נעוצה בכך שאין הוראה ללא מחקר ואין מחקר בלי עיסוק פעיל במחקר המתערכן בתדירות גבוהה ברחבי עולם. במילים אחרות, אין לצפות שהמרצים במכללות ינהגו כמורים בתיכון (בעלי דוקטורט) המלמדים תלמידים מבוגרים יותר.

יתר על כן, במכללות ציבוריות רבות התנאי לקידום בסולם הדרגות האקדמי הוא עיסוק במחקר. ואכן רוב רובם של המרצים במכללות עוסקים במחקר ואף מצטיינים בתחומם. זאת חרף העובדה שהם נדרשים ללמד מספר שעות כפול מעמיתיהם באוניברסיטאות תמורת שכר נמוך הרבה יותר. בשנה האחרונה ראשי האוניברסיטאות והמכללות, בעידודו הפעיל של משרד האוצר, אף ניסו (בהצלחה חלקית) לפורר את ארגוני המרצים. כפועל יוצא של הבידול בקרב המועסקים בהוראה ובמחקר בהשכלה הגבוהה, ישנם ארגוני סגל זוטור ובכיר באוניברסיטאות (שפעם פעלו במסגרת מאוחדת) וישנם ארגוני סגל זוטור ובכיר במכללות. מכללת ספיר היא היחידה בין כלל האוניברסיטאות והמכללות בה הוקם ארגון סגל הוראה מאוחד ולוחמני.

התארגנויות המרצים המקומיות מקיימות ביניהן יחסים רופפים, וזו נסיגה משמעותית לעומת השנים בהן כל ארגוני הסגל הזוטור באוניברסיטאות פעלו כמקשה אחת וחתמו על הסכמי עבודה ענפיים (להבדיל מהסכמים מקומיים).

השנה עלה בידי המעסיקים לראשונה לפורר אחדות זו ולחתום בחשאי על הסכם מקומי עם ארגוני הסגל הזוטור באוניברסיטאות העברית ובר אילן. כך המרצים השובתים באוניברסיטאות ת"א ובן גוריון דרשו את חידוש ההסכם הקיבוצי, אבל בעל אופי מקומי ולא ארצי. מועצה מתאמת של הסגל הזוטור קיימת בקרב עובדי המכללות, אולם לא כולן מאורגנות. גם בקרב הסגל הבכיר במכללות פועלת מועצה מתאמת, אך גם היא אינה פועלת בכל המוסדות.

בלאגן? לא! זו כניעה לתכתיבי האוצר. נחוצה כעת, ובדחיפות, הקמה של איגוד עובדי ההוראה בכל מוסדות ההשכלה הגבוהה.

רק איגוד חזק על אלפי חברותיו וחבריו יוכל לקדם את מעמדם של המרצים ולשבור את הגישה הניאו-ליברלית שהאוצר משליט בהשכלה הגבוהה.

מכיכר רבין ועד הטבח בבית הכנסת בפיטסבורג:

ארטיקולציה של רצח

"עץ החיים" בפיטסבורג שבפנסילבניה בארה"ב 11 מתפללים ונפצעו נוספים. הרוצח, רוברט בווארס, הוא איש ימין ניאור-נאצי. כשעתיים לפני שיצא לבצע את הטבח, כתב בווארס ברשתות החברתיות: "החברה העברית לעזרה בינלאומית" (HIAS) אוהבת להביא פולשים שהורגים את אנשינו. אני לא יכול עוד לשבת מהצד [...] אני נכנס".

HIAS הוא ארגון פילנתרופי יהודי שהוקם לפני כ-140 שנה במטרה לעזור ליהודים באירופה להגר ולהתיישב בארה"ב. כיום מתמקד הארגון בעזרה לפליטים, לא רק יהודים: במאבק משפטי בחוקים המגבילים הגירה, בהגנה על ביטחון המהגרים בארה"ב, בדאגה לשלומם, במאמצים לאיחוד משפחותיהם, בקליטתם וכן מסייע בחינוך הקהילה היהודית למען עזרה לפליטים.

הארגון מטפל בעיקר במהגרים מאפריקה ומאמריקה הלטינית. במזה"ת עוזר הארגון למהגרים מאיראן ולפליטים מסוריה בירדן. שבועיים לפני הרצח כתב הרוצח ברשת: "שלום HIAS, אתם אוהבים להשכיח פולשים עוינים ביננו, אנחנו מעריכים את רשימת החברים שספקתם" וצירף לינק לאירוע של הארגון (אמיר תיכון, "הארץ", 28.10). מנכ"ל הארגון, מארק הטפילד, טוען שלבווארס הייתה אובססיה נגד הארגון והוא ביצע את הטבח כתגובה לאירוע "שבת פליטים" שנערך שבוע קודם לכן. במסגרת אותה שבת התארחו פליטים בכ-300 בתי כנסת.

גם בישראל מעורב הארגון בעזרה לפליטים מאריתראה, מצ'אד ומסודאן. בזמן המאבק נגד גירוש הפליטים, בינואר האחרון, פרסמה השלוחה הישראלית של הארגון גילוי דעת בו יצאה נגד החלטות הגירוש של משרד הפנים והממשלה. מארק הטפילד הודיע כי "ארגון HIAS קורא לעצירת הגירוש של מבקשי מקלט מישראל [...] מדובר בחציית קו אדום. אילוץ מבקשי מקלט לבחור בין כליאה לעזיבת המדינה מפר את תקנות ההגנה הבינלאומיות שישראל עזרה לכוון בעקבות השואה, שנועדו להגן על מי שבורחים ממלחמה ומרצח עם". מנכ"לית הארגון ישראל, סיון כרמל אמרה אז: "לישראל יש את האחריות ואת היכולת לעשות את הדבר הנכון ולא לסכן את חייהם של הפליטים שהגיעו לתחומה".

ההגירה והמהגרים הם הנושא המרכזי במערכת הבחירות שתתקיים השבוע בארה"ב. HIAS הוא ארגון חשוב ומכובד המתנגד למדיניות ההגירה של טראמפ. הקהילות היהודיות הקונסרבטיביות והרפורמיות תומכות ברובן בארגון ובמדיניותו. דבר זה היה ידוע לרוצח, ומשום כך פעל כפי שפעל. טראמפ, מצדו, כפה עצמו על הקהילה הדואבת בביקורו בבית הכנסת למרות התנגדות רבה בעיר ובקהילה. טראמפ לא בא בשבילם או כתוצאה מדאגה להם. ביקורו היה חלק מקמפיין הבחירות שלו. הקהילה המוסלמית בפיטסבורג, לעומת זאת, אספה תוך יומיים 120 אלף דולר לעזרה לנפגעי בית הכנסת. בשבת שעברה התקיימו בבתי כנסת רבים בארה"ב תפילות משותפות למוסלמים ויהודים. זו תשובה הולמת לטראמפ.

טקס זיכרון בין-דתי בפיטסבורג (משרד המשפטים האמריקאי)

כשמרחש אסון, התגובה המידית היא הלם. זמן קצר אחריו מתחילה חרושת הארטיקולציה: סוכני תיווך מעמידים להמונים, באמצעות התקשורת, פרשנויות של הערכים והסמלים "הנכונים" שבמסגרתם יש להבין את האירוע. הם מנחים את הציבור מה ראוי להרגיש וכיצד צריך להגיב.

אחרי רצח רבין הנחילו מתווכים פוליטיים לציבור מסרים שונים, בהתאם להשקפתם: בימין המתנחלי, שחשש תחילה להישאר מוקצה ומבודד, בחרו להדגיש כי "יהודי לא הורג יהודי" (באמת?); בימין-מרכז הדגש הושם על תפקיד הנרצח, וגיננו סתמית "רצח פוליטי" של ראש ממשלה נבחר בלי להתייחס לנסיונות הרצח העמוקות; בשמאל הציוני פירשו שרובן נרצח מפני שחתר לשלום תמורת שטחים. אנחנו, בשמאל העקבי, הדגשנו שרובן נרצח כי שבר טאבו ציוני, והעז ליצור, כחלק ממאבקו לשלום, ברית פוליטית עם הערבים אזרחי ישראל.

באופן דומה יש להבין את הרצח בפיטסבורג. בארה"ב התקיימו השבוע בחירות לבית המחוקקים ולסנאט שהן בעלות משמעות לנשיאותו של טראמפ. ממשלת ישראל מנסה לעזור לטראמפ ומתעקשת לפרש את הרצח כשנאת יהודים ערטילאית, חסרת קשר לפוליטיקת השנאה הגזענית של טראמפ. בעוד הליגה למניעת השמצה (ADL) מראה בסקריה שמאז עליית טראמפ לנשיאות הרקיעה האנטישמיות לרמה שלא הייתה כמותה מאז תחילת המדידה, עושים נפתלי בנט, רון דרמר ודני דיין הכל כדי "לטשטש את הזיקה של הרוצח לבית הגידול האידיאולוגי שלו" ("הארץ", 31.10).

ממשלת נתניהו מנסה, בניגוד לכל העובדות הגלויות, ליצור משוואת שקילות, בישראל ובארצות הברית, לאלימות הימין והשמאל. כך עשה טראמפ לאחר ההפגנות הניאו-נאציות בשרלוטסוויל, וירגיניה (אוגוסט 2017), באומרו כי "שני הצדדים אשמים" באלימות. השליטה המוחלטת של הימין בתקשורת בישראל מגבירה את הנתק בין הישראלים ליהודי ארצות הברית, שברובם הגדול אינם מזדהים לא עם טראמפ ולא עם נתניהו.

בשבת, 27 באוקטובר, נרצחו בבית הכנסת הקונסרבטיבי

אבישי ארליך

בין שינוי לשינוי מן היסוד

הרהורים בעקבות ספריהן החשובים של נעמי קליין ושנטל מוף

מאת תמר גוז'נסקי

הסדר הבורגני ובמקרים מסוימים לרסקם באמצעות שלטון צבאי או כינון משטר ניאור-פשיסטי.

הסתירה הנראית לעין בין ההשתחררות של ציבורים רחבים מהכישוף הניאו-ליברלי לבין הניצחון בבחירות של נציגים מובהקים של הניאו-ליברליזם הבוטה שבה ומלמדת את המסקנה הדיאלקטית, שאליה הגיעו מניחי היסודות של הקומוניזם כבר לפני 170 שנה: בלי מאבקים מעמדיים ועממיים מגוונים במסגרת הקפיטליזם אי אפשר לבנות את ההתנגדות לקפיטליזם; אך בלי הבסת המשטר הקפיטליסטי עצמו, ימשיך ההון להחזיק בשלטון כשהוא עוטה מסכה דמוקרטית יותר או פחות לפי צרכיו בכל תקופה נתונה.

החלופה נבנית כאן ועכשיו

עם המסקנה הזאת אני מבקשת לחזור לספריהן של נעמי קליין ושנטל מוף ולזרם השמאלי שהן מבטאות.

קליין ומוף מדגישות, וזה חשוב, את האפשרויות הגלומות במאבקים סביב נושאים חברתיים שונים ואת הסיכוי לבנות בריתות בין ארגונים הנאבקים למען מטרות קונקרטיות שונות וגם להוביל שינוי בתחום זה או אחר.

ההישגים של התנועה #MeToo, שהתגבשה רק לפני שנה, הם דוגמא לשינוי חשוב שאירע לאחר שהשתיים השלימו את כתיבת ספריהן.

אך כאשר קליין ומוף מגבשות את החזון של ה"בעד", מבכרות שתייהן להישאר פרוגרסיביות אך בורגניות: הן בעד בניית פעולה משותפת של קורבנות השיטה הקפיטליסטית, אך אינן קוראות לפעולה להריסתה של השיטה הקפיטליסטית עצמה.

לגישה זו יש השלכות גם לגבי הפעולה החברתית-פוליטית העכשווית. קליין, למשל, מספרת על התארגנות רחבה שקראה לאזרחי קנדה לפעול בשני מישורים בו זמנית: להצביע בבחירות נגד מה שהם לא רוצים ולהביע פומבית תמיכה בחזון חברתי מקיף.

ברור שקליין יודעת שבבחירות אי-אפשר בכלל להצביע נגד, אלא רק בעד מפלגה או רשימה מסוימת. לכן ההתלהבות של קליין מההצעה של ההתארגנות, שלה הייתה שותפה, אינה מעידה על בורות, אלא על השתמטות מודעת מקריאה לתמיכה במפלגת שמאל עקבית ומהפכנית, אשר גם תומכת בכלל המאבקים העממיים ולעיתים מנהיגה אותם וגם מחנכת ונאבקת לחלופה מן היסוד למשטר הקפיטליסטי עצמו.

בניית החלופה לקפיטליזם, לניאו-ליברליזם ולכל הכרוך בהם, אינה עניין לעתיד כלשהו.

החלופה נבנית כאן ועכשיו בשילוב, שאי-אפשר בלעדיו, של השתתפות במאבקים יומיומיים במסגרת הקפיטליזם ושל בניית המוכנות למיגורו, בהינתן התנאים המתאימים, של הקפיטליזם עצמו.

העקביות של הקומוניסטים, הנחשפת בשלל הצורות המגוונות של הפעילות החברתית והדמוקרטית, היא ביטוי קונקרטי להתמדתם במאבק עקשני נגד השיטה הקפיטליסטית עצמה.

הקפיטליזם כשיטת ניצול מעמדי המשתכללת בהתמדה לא הובס ולא יובס ללא פעילות ציבורית ועממית רבת שנים. הניסיון המצטבר של אין ספור מאבקים מעמדיים, חברתיים, לאומיים, עדתיים, מקומיים, סביבתיים ומגדריים, אשר לעיתים מתרחבים ולעיתים מתכווצים ואפילו מתפוגגים – הוא תנאי היסטורי לעיצוב ההבנה של ההמונים כי ההון הוא האויב הראשי המפיק תועלת מניצול, מאפליה, מדיכוי ומשיסוי.

דווקא משום כך נודעת חשיבות לניתוח אופי המאבקים העממיים בתקופתנו וללקחים שניתן להפיק מהם הכלולים בספריהן החדשים של שתי הוגות ביקורתיות נודעות: ספרה של העיתונאית והחוקרת נעמי קליין "לא זה לא מספיק" (בתרגום לעברית – ספרי נובמבר, 2018), וספרה של פרופ' שנטל מוף "למען פופולריזם שמאלי", שיצא לאור השנה בלונדון (וביקורת עליו פורסמה בגיליון 41 של "זו הדרך").

נעמי קליין, למשל, מסכמת את ניסיון המאבקים החברתיים, שברבים מהם הייתה מעורבת, באמירה האופטימית: "הכישוף שהטיל הניאו-ליברליזם נשבר ונמעך תחת כובד המשקל של התנסויות ממשיות והרים של עדויות. דברים שאסור היה לומר במשך עשרות שנים נאמרים כעת בקול גדול על ידי מועמדים שזוכים במיליוני קולות" (ע' 230). גם שנטל מוף מצביעה על כך שהניאו-ליברליזם ומוסדות הסדר הקיים, הבורגני, מאבדים את אמון הציבור.

הסתירה ופתונה

האופטימיות שבמסקנות של קליין ומוף עומדת לכאורה בסתירה למציאות. אם הכישוף הניאו-ליברלי נשבר – מדוע גדל בשנים האחרונות מספרם של נציגים מובהקים של הטייקונים שנבחרו בבחירות כלליות והמנהלים מדיניות ניאור-ליברלית בוטה לטובת ההון ולרעת המוני העם, כמו טראמפ בארצות הברית וכולסונו בברזיל?

מעבר לתנאים הייחודיים השוררים בכל אחת מהמדינות, משקפות תוצאות הבחירות האלה מצב בסיסי משותף: קבוצות ההון השולטות מחפשות ומוצאות תשובות משלהן להתפכחות של ציבורים רחבים מהכישוף הניאו-ליברלי. טראמפ ודומיו מבטאים תשובה פוליטית כזאת להעמקתו הנוספת של הקיטוב הכלכלי-חברתי בחברה הבורגנית מאז המשבר העולמי שהחל ב-2007 ונוכח האפשרות שיפרוך משבר כלכלי נוסף.

התשובה של הטייקונים, שכבר נוסתה בעבר, היא פעולה אקטיבית בכלים המגוונים שבשליטתם (ממשלה, תקשורת המונים, מפלגות ואיגודים שונים) כדי לטפח לאומנות, שנאת זרים, איבה עדתית ודתית ואלומות.

בדרך זו הם פועלים ללא לאות כדי למעוך את ההתנגדות העממית לאפליה, לדיכוי הלאומי והמגדרי, לנישול ולשקיעה בחובות ובעוני, ולטפח תרבות צריכה וריאליטי. במקביל דואג השלטון הימני הבוטה גם להשתלט ישירות על המוסדות של

ארה"ב מבודדת

אובמה, מוסיפס הדיפלומטים האמריקאים והישראלים להתנגד להחלטה. המפלגה הקומוניסטית הישראלית (מק"י) פרסמה הודעה ובה דרשה לשים קץ לאמברגו האמריקאי על קובה. בהודעת מק"י, בחתימת המזכ"ל עאדל עאמר, נכתב כי "החרם האמריקאי נמשך על מנת לאלץ את קובה להיכנע לדרישות ארה"ב". עוד דורשת מק"י את פינוי הבסיס האמריקאי שעל אדמת קובה במחוז גואנטנמו, בו הקים צבא ארה"ב

מחנה מעצר ידוע לשמצה.

ניצול הפועלים הפלסטינים

דוח חדש של קו לעובד יראה אור בקרוב. במרכזו העסקתם של פועלים פלסטינים תושבי השטחים הכבושים בישראל. לרגל השקת הדוח יתקיים כנס המוקדש לצורות ההעסקה של פלסטינים בישראל. בין הסוגיות שידונו בכנס: כמה פלסטינים עובדים בישראל ובהתנחלויות? כיצד מתבצעת העסקתם? כיצד מגיעים לעבודה? האם הם ישנים כאן? כמה עולה אישור עבודה? ומה באשר לרפורמה המובטחת? הכנס יתקיים באולם קרן רוזה לוקסמבורג, שדרות רוטשילד 11 (קומה 2), תל אביב-יפו. ביום חמישי, 22 בנובמבר. הכנס יימשך שעתים – בין 19:00 ל-21:00.

הסכם קיבוצי בסינמטק ת"א

הסכם קיבוצי חדש נחתם השבוע בסינמטק תל אביב לאחר חודשים של מאבק. ההסתדרות במרחב ת"א-יפו, ועד עובדי הסינמטק בעיר והנהלת המוסד חתמו על הסכם המסדיר את תנאי העסקתם של 93 עובדי המקום. ההסכם ישפר משמעותית את תנאי העבודה והשכר. ירון בן-חיים, יו"ר ועד העובדים, מסר ל"זו הדרך": "שעתים לפני יום הבחירות, תחת איומי השבתה ואחרי סכסוך עבודה ממושך שגם כלל שביתה איטלקית, הגענו להסכם השכר הטוב ביותר שנחתם בסינמטק עד כה. אפשר היה להגיע אליו מזמן תוך בזבוז פחות משאבי ציבור".

מועדון קולנוע בגדה השמאלית

קרל מרקס הצעיר - רואל פק

2017, ארה"ב (אנגלית; כתוביות באנגלית)

יציג את הסרט **אפרים דויד**, שישוחח עם הקהל בתום ההקרנה

סרט זה הוא אירוע הסיום של כנס מרקס ה-12

מוצ"ש, 10 בנובמבר, 20:00, אחד העם 70, תל אביב

הגדה השמאלית

כנס מרקס ה-12: 200 שנה להולדתו

מרתון הרצאות ודיונים במלאות 200 שנה להולדתו של קרל מרקס בתכנית:

- 11:00-13:00 - אירוע השקה לספרה של **תמר גוז'נסקי**, "קומוניסטים מזרחים" (הוצאת פרדס, 2018) בהשתתפות **מוטי גיגי** והמחברת
 - 14:00-14:30 - **אפרים דויד** בעקבות 200 שנה להולדת מרקס, 170 למניפסט הקומוניסטי והמרקסיזם בזמננו
 - 14:45-15:15 - **עבד נאענה** על אסלאם, מרקסיזם וההוגה עלי שריעתי
 - 15:30-16:00 - **אבישי ארליך** על מרקסיזם ופוליטיקה של זהויות
 - 16:15-16:45 - **יפעת סולל** על קואופרטיבים מול קפיטליזם
 - 17:00-17:30 - **עופר כסיף** על מרקסיזם כהומיניזם
 - 17:45-18:15 - **אורי וולטמן** על המשבר העולמי, התשובה הפופוליסטית השמאלית והאתגר בישראל
 - 18:30-19:00 - מזכ"ל מק", **עאדל עאמר**, על השילוב בין המרקסיזם לפוליטיקה בישראל
- שבת, 10 בנובמבר, 14:30, אחד העם 70, תל אביב**